

“ผมทำมามากกว่า 40 ปี ปัจจุบันผมยังคงทำงานกระดาษรีงฝั้งอยู่ เวลาที่ต้องนำกระดาษไปตกแต่งตามงานต่างๆผมก็จะเป็นคนไปติดเองที่ยังคงทำงานแบบนี้เพราะว่าใจมันรักงานตัดกระดาษไปแล้วถอนตัวไม่ขึ้น และคิดว่าคงจะทำงานนี้ต่อไปจนกว่าจะทำไม่ไหว”

“ตัดกระดาษรีงฝั้ง”

เปี่ยม ส่งชื่น

อายุ 77 ปี

ที่อยู่ : 221 หมู่ 6 ซอยบ้านไร่ ตำบลท่าทอง

อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000

โทรศัพท์ : 08-7526-5166, 055-983-553

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยในปัจจุบันนับวันจะค่อยๆ เลือนหายไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ที่กำลังถาโถมเข้าใส่อย่างไม่หยุดยั้ง เช่นเดียวกับ “การตัดกระดาษรั้งผึ้ง” ที่ใช้ตกแต่งบริเวณพิธีในงานประเพณีโบราณ ประเพณีแต่งงาน และประเพณีมงคลต่างๆ ที่ค่อยๆ เลือนหายไปทีละน้อย **ครูเปี่ยม สงข์ชื่น** นับเป็นบุคคลสำคัญอีกคนหนึ่งที่ยังเป็นเสาหลักในการอนุรักษ์หัตถกรรมพื้นบ้านนี้ด้วยใจรัก โดยได้พยายามถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน และหน่วยงานต่างๆ จนในปัจจุบันได้รับการยกย่องให้เป็นครูภูมิปัญญาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

ครูเปี่ยมได้เรียนรู้การตัดกระดาษรั้งผึ้งในวัยเด็กที่วัดธงไทย ยาราม บ้านน้ำโจนใต้ จากคนเฒ่าคนแก่ที่ประดิษฐ์แล้วนำมาใช้ประดับตกแต่งภายในงานวัด ต่อมา พ.ศ. 2520 ได้คิดประดิษฐ์กระดาษรั้งผึ้งขึ้นใช้ประดับภายในงานต่างๆ ให้สวยงามขึ้น

และสามารถนำไปใช้ได้หลายครั้ง โดยการนำมาติดกันเป็นแผงๆ แทนการใช้เส้นอย่างเดียว

“ผมเริ่มทำกระดาษรั้งผึ้ง โดยศึกษาด้วยตนเองจากคนเฒ่าคนแก่ ใช้วิธีครูพักลักจำ เวลาที่เห็นเขาทำก็ลองทำตามบ้าง จนสามารถทำเป็นได้ทำตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ได้มีการออกแบบลายและคิดสีขึ้นเอง จนถึงทุกวันนี้ก็ยังคงทำกระดาษอยู่เพราะว่าใจรัก ทำแล้วเราก็มีความสุข”

สำหรับการทำกระดาษรั้งผึ้งนั้นจะใช้กระดาษย่น 1 แผ่น มีทั้งหมดประมาณ 5 เมตร ต้องติดกระดาษ 50 คู่ ใช้เวลาในการทำ 1 วัน เริ่มจากการตัดกระดาษให้เป็นแผ่นยาวก่อน จากนั้นนำ

กระดาษไปวางบนแผ่นกระดาษไม้ที่ครูเปี่ยมได้คิดค้นขึ้นเอง โดยตอกตะปูขึ้นมาเพื่อวัดขนาดว่าควรติดกาวที่กระดาษที่จุดใด การติดกาวจะไม่ใช้กาวธรรมดาทั่วไปเพราะแห้งเร็วแต่จะใช้แป้งมันนำมาผสมให้เข้ากันแล้วนำไปตั้งไฟไว้สักครู่เพื่อให้เกิดความเหนียว จากนั้นก็นำกาวแป้งมันมาติดกระดาษรั้งผึ้ง โดยต้องตัดกระดาษแข็งเป็นสี่เหลี่ยมให้พอดีกับขนาดกระดาษย่น แล้วนำไปแปะเป็นชั้นหัวคือแปะปลายด้านบนของกระดาษไว้ก่อน เพื่อกันกระดาษขาด เพราะหากติดกระดาษย่นกับกระดาษย่นเลยจะทำให้กระดาษขาดได้ง่าย

“กระดาษรั้งผึ้งที่นำไปใช้จัดงานต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา หรืองานวัด ผมจะทำได้ประมาณ 10 แบบ กระดาษรั้งผึ้ง 1 ชุด จะสามารถนำไปใช้ได้ประมาณ 2-3 ปี ลายที่ทำอยู่เป็นประจำจะเป็นลายข้าวหลามตัด จะแตกต่างกันที่สี แล้วแต่คนชอบสีแบบไหนเราก็สามารถทำให้ได้หมด ถ้าทำลายข้าวหลามตัดจะต้องใช้กระดาษสีต่างกันจำนวนมาก และจะต้องตัดกระดาษตลอดเวลา ไม่เหมือนกับการทำกระดาษรั้งผึ้งแบบสีเดียว”

นอกจากการทำกระดาษรั้งผึ้งในงานต่างๆ แล้ว ครูเปี่ยมยังมีโอกาสไปสอนเด็กๆ ในโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ภาคภูมิใจและเต็มใจมาก เพราะปัจจุบันแทบจะไม่มีคนทำแล้วครูเปี่ยมจึงอยากจะทำออกไปสอนไปเผยแพร่ความรู้ให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ ที่เติบโตขึ้นมาพร้อมกับเทคโนโลยีให้รู้จักกับกระดาษรั้งผึ้ง ซึ่งเป็นภูมิปัญญาโบราณของคนเฒ่าคนแก่

“ผมออกไปสอนในที่ต่างๆ มากมาย จนได้รับการคัดเลือกให้เป็นครูภูมิปัญญาไทย รุ่นที่ 7 จากนั้นมาก็ได้มาเปิดพิพิธภัณฑ์ที่วัดสว่างอารมณ์ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่บ้าน เพื่อให้คนที่สนใจได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ นอกจากกระดาษรั้งผึ้งในรูปแบบต่างๆ แล้ว เรายังมีหนังสือตำราให้ได้อ่าน ได้เรียนรู้อย่างละเอียด

ที่สำคัญ เรามีการเปิดสอนการทำกระดาษรั้งผึ้ง โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ อีกด้วย และเพื่อไม่ให้เกิดความจำเจ ผมยังได้นำภูมิปัญญาไทยอื่นๆ ไปสอนเพิ่มเติม โดยเฉพาะ “พวงเต่าร้างหรือพวงมะโหด” ที่ทำไม่ยาก เมื่อทำเสร็จแล้วยังมีความสวยงาม ถือเป็นการสอนให้เด็กได้รู้จักกับสิ่งประดิษฐ์แบบภูมิปัญญาไทยพื้นบ้านได้อีกทางหนึ่ง”

“ผมทำมามากกว่า 40 ปี ปัจจุบันผมยังคงทำงานกระดาษรั้งผึ้งอยู่ เวลาที่ต้องนำกระดาษไปตกแต่งตามงานต่างๆ ผมก็จะเป็นคนไปติดเอง ที่ยังคงทำงานแบบนี้เพราะว่าใจมันรักงานตัดกระดาษไปแล้วถอนตัวไม่ขึ้น และคิดว่าคงจะทำงานนี้ต่อไปจนกว่าจะทำไม่ไหว แต่สิ่งที่ห่วงก็คือกลัวว่าสิ่งที่ผมทำจะหมดไปจึงอยากฝากให้เด็กรุ่นใหม่ๆ ได้ศึกษาเรียนรู้โดยผมได้เปิดพิพิธภัณฑ์ไว้ให้คนที่สนใจได้เข้ามาศึกษาแล้ว และอยากจะทำรักษางานตรงนี้ไว้เพราะเป็นงานโบราณ เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่คนเฒ่าคนแก่คิดค้นขึ้นมา ซึ่งมีทั้งคุณค่าและความสวยงาม จึงอยากจะทำอนุรักษ์และเผยแพร่ไม่อยากจะให้มันหายไปพร้อมกับผม” ♦